

Sturen in een 'perfect storm'

Commissie onderwijs, Vlaams Parlement
6 juli 2023

Lieven Boeve, directeur-generaal
Bart Masquillier, pedagogisch begeleider basisonderwijs

Wat weten we? Wat deden we?

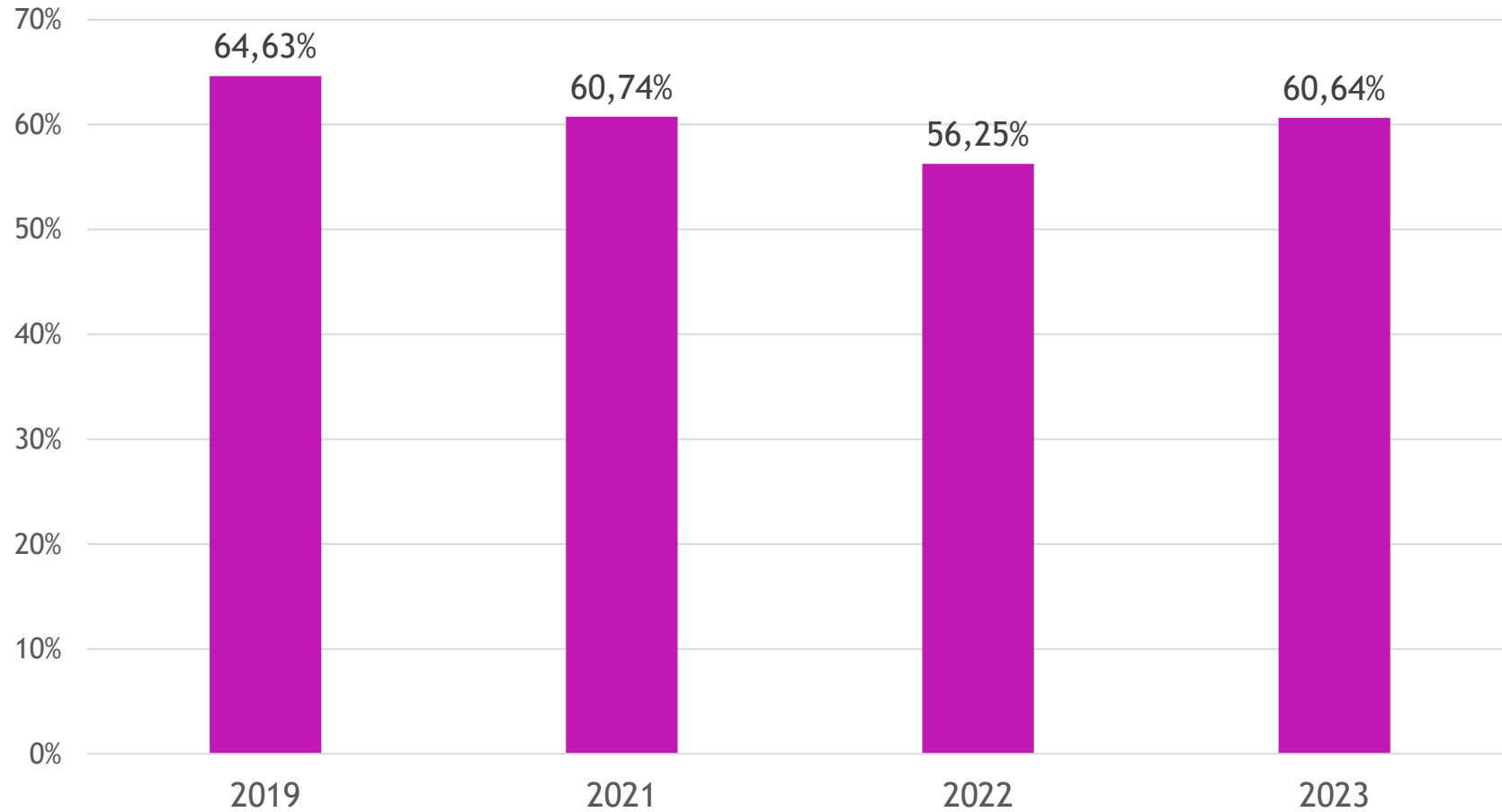
Wat weten we? Wat deden en doen we?

- PIRLS 2016:
  - Actieplan begrijpend lezen op school (2018)
  - Maar... corona + besparingen pedagogische begeleiding
- PIRLS 2021:
  - Algemene bevindingen (thuis taal, leescultuur, ontmoediging leraar...)
  - Netgebonden resultaten: weinig bijkomende inzichten
- Lezen: ieders verantwoordelijkheid
  - School heeft opdracht om iedereen tot begrijpend lezen te brengen
  - Versterking inspanningen pedagogische begeleiding
- IDP: resultaten bevestigen daling
  - Bijkomend impact corona
  - Bijkomend impact lerarentekort

Evolutie IDP-resultaten Nederlands begrijpend lezen

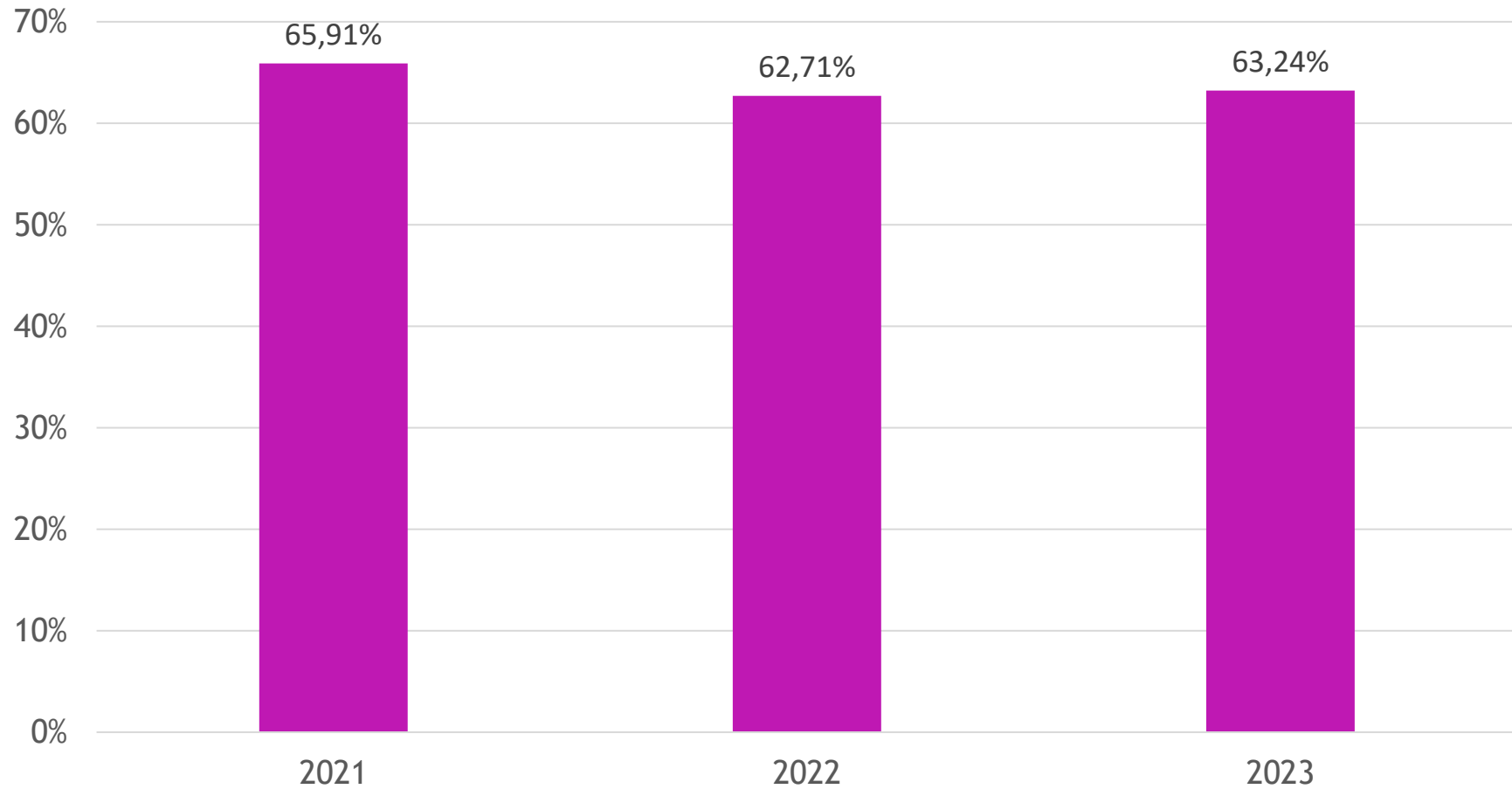
Gemiddeld resultaat 6de leerjaar

Evolutie IDP-resultaten Nederlands begrijpend lezen

Gemiddeld resultaat 4de leerjaar

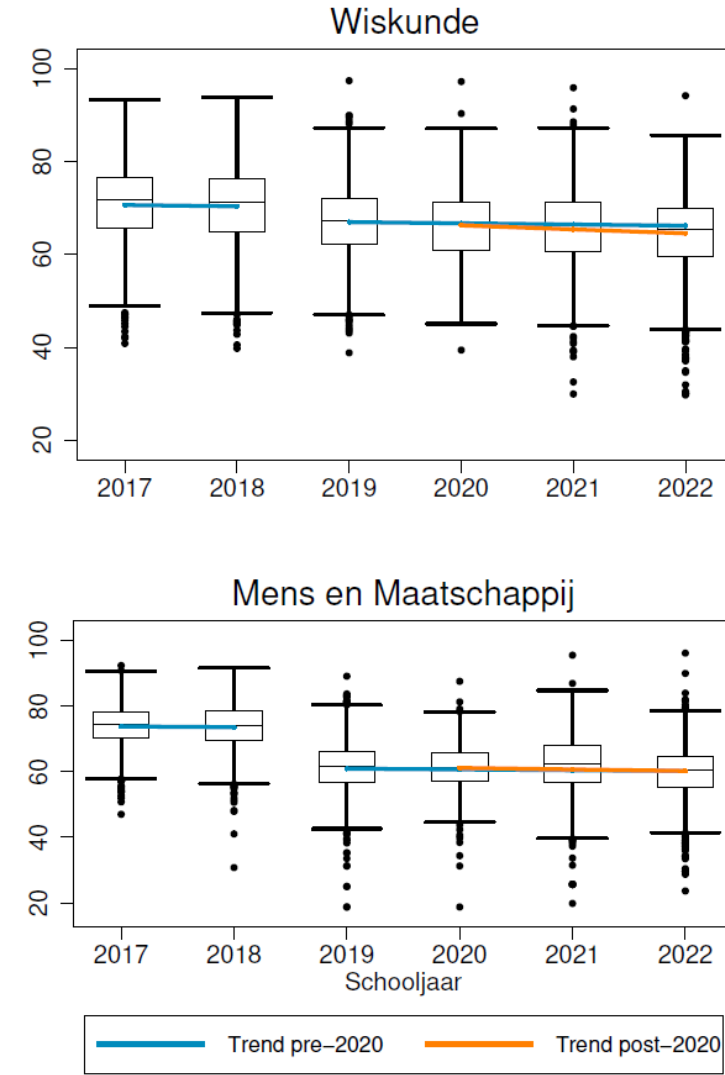
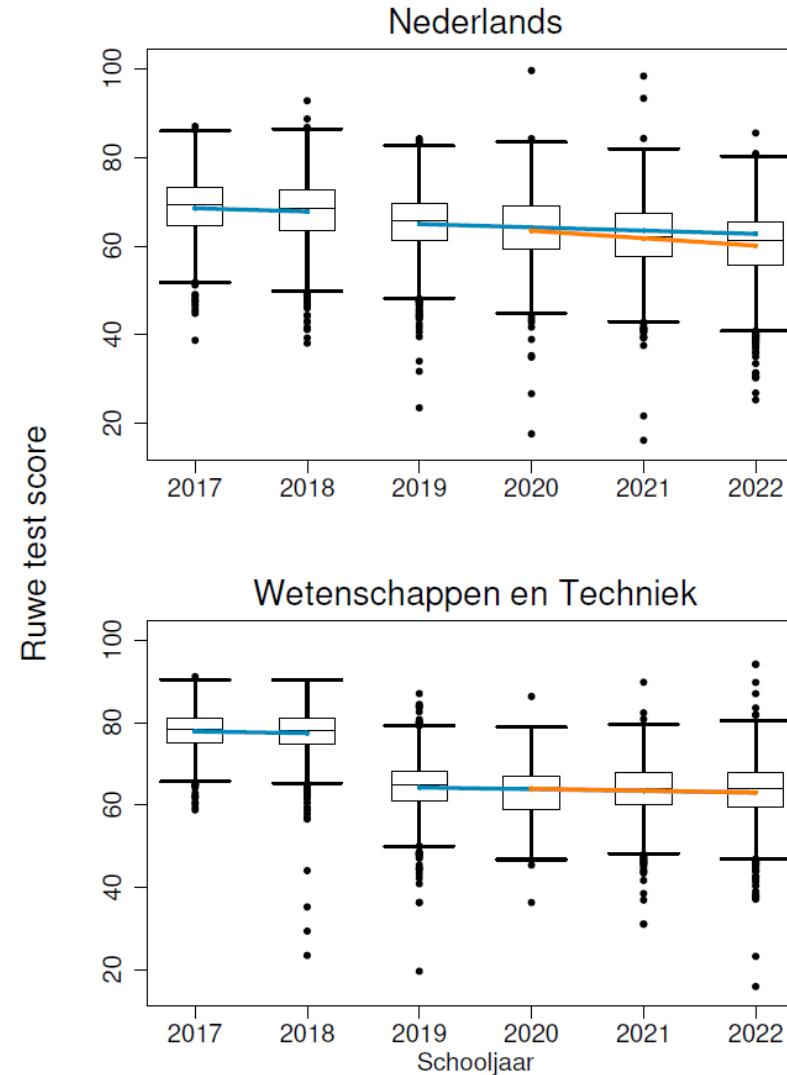

Analyse IDP-resultaten Kristof De Witte (KU Leuven)

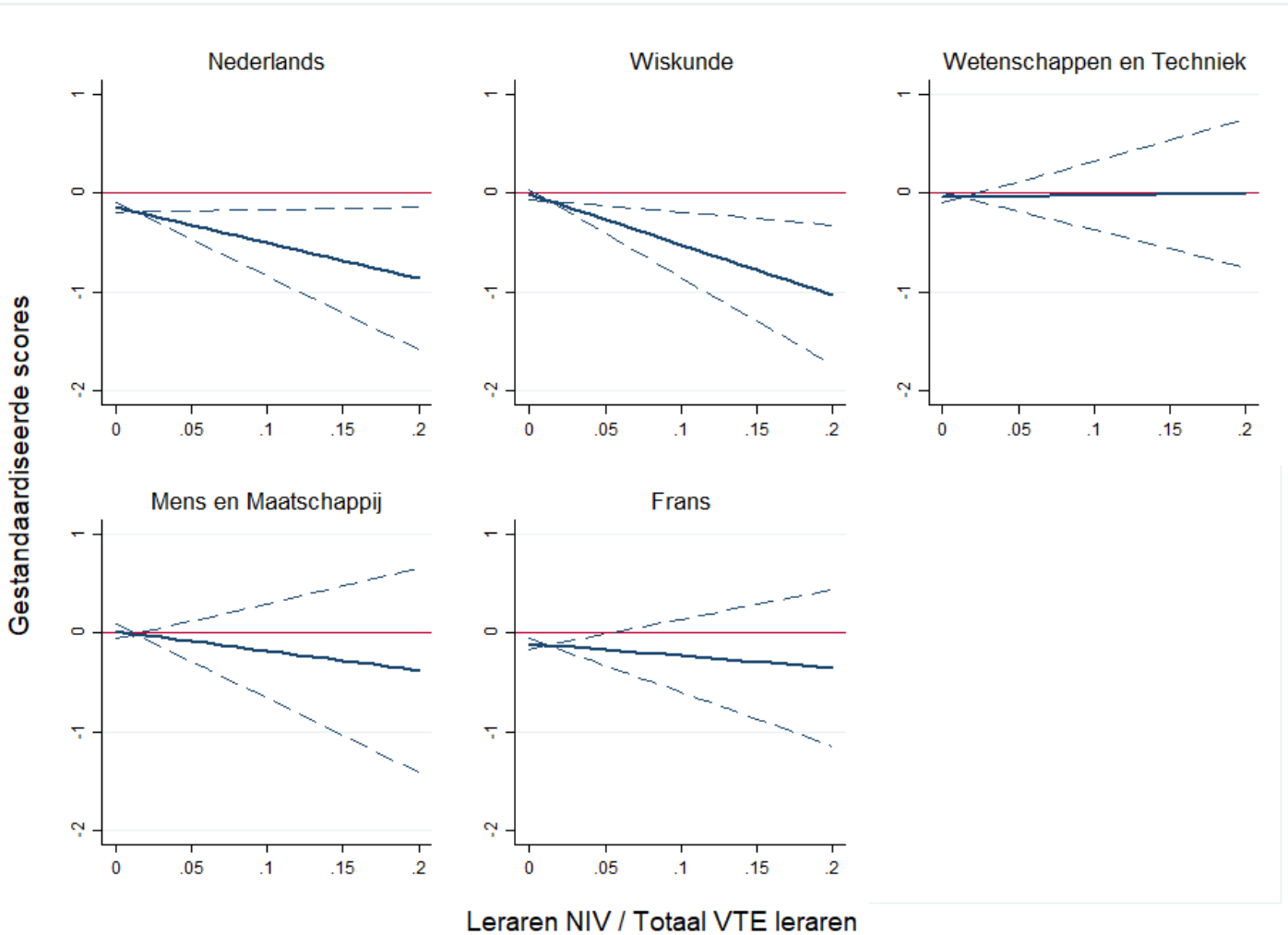
Grafische verkenning van de trend

Zonder correctie voor veranderende school- en leerlingkenmerken (sinds 2019 onveranderde testen)

- Dalende trend in testscores (blauwe lijn) sinds 2017
- De COVID-19 crisis versnelde de daling voor Nederlandse taal en wiskunde (oranje lijn)

Invloed van lerarentekort

Sterke samenhang tussen het lerarentekort en de IDP-resultaten.

→ Zelfs na controle voor leerling- en schoolkenmerken

→ Wanneer de gemiddelde basisschool met 13 leraren een vacature niet kan invullen, leidt dat tot een leervertraging die het equivalent is van 2,1 lesweken in Nederlands en 2,6 lesweken in wiskunde.

→ Het lerarentekort versterkt de toch al vele uitdagingen waarmee onderwijssystemen worden geconfronteerd

Pedagogische begeleiding

Een schriftelijke boodschap verwerken

Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)

Informatie ordenen, verbinden of samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten uit kinderliteratuur, schoolboeken en andere media)

Informatie beoordelen (uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)

TOON AN-LEERLIJN

Vlot lezen
TOsn2

Lezen

Boodschappen
verwerken

Boodschappen
overbrengen

Gesprekken
voeren

Mondelinge taalvaardigheid

Taalgebruik

Taalsysteem

Tekststructuur
Klanken en
letters
Betekenissen -
woordenschat

Taalbeschouwing

TOsn3

Schrijven

Data over lezen in Zin in leren! Zin in leven!

	Totaal	2020-2021	2021-2022	2022-2022
Schriftelijke taalvaardigheid Nederlands (lezen + schrijven)		16,38 %	16,80 %	17,34 %
Een schriftelijke boodschap verwerken (lezen)		8,60 %	8,54 %	8,44 %
Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen		8,14 %	8,59 %	9,19 %

Deelcijfers naar leeftijdsgroepen voor 2022-2023	Kleuters	Onderbouw (1-3)	Bovenbouw (4-6)
Schriftelijke taalvaardigheid Nederlands (lezen + schrijven)	8,59 %	21,16 %	17,37 %
Een schriftelijke boodschap verwerken (lezen)	6,64 %	8,97 %	8,39 %
Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen	2,58 %	13,30 %	6,76 %

Wat lezen we in de inspectierapporten?

- De aanpak voor taalontwikkeland onderwijs, aanvankelijk lees- en schrijfonderwijs, begrijpend lezen is vaak te leraar-afhankelijk.
- Er is nood aan meer didactische afspraken, aan meer competentieontwikkeling en aan een meer evidence informed aanpak in scholen.

Bronnen

taal:unie RijkeTeksten

Leesbeleid

Breed evalueren

Betrokkenheid Breed leesnetwerk

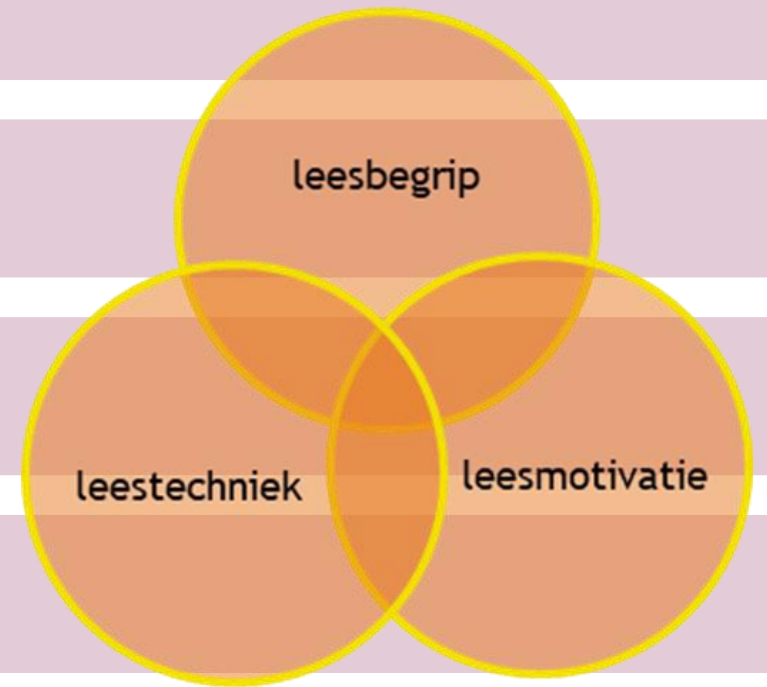
Leesonderwijs Effectieve didactiek

Leesaanbod omgeving

Visie

10-puntenplan vlot lezen

hoge verwachtingen
en doelen

krachtige
leeromgeving vlot
lezen

differentiatie in de
klas

evalueren en
monitoren

extra ondersteuning
in de klas

extra ondersteuning
buiten de klas

voorlezen

vrij lezen

rijke leesomgeving

ouderbetrokkenheid

7-puntenplan begrijpend lezen

(Arbeids)intensief traject: "Wil jij betere lezers?!"

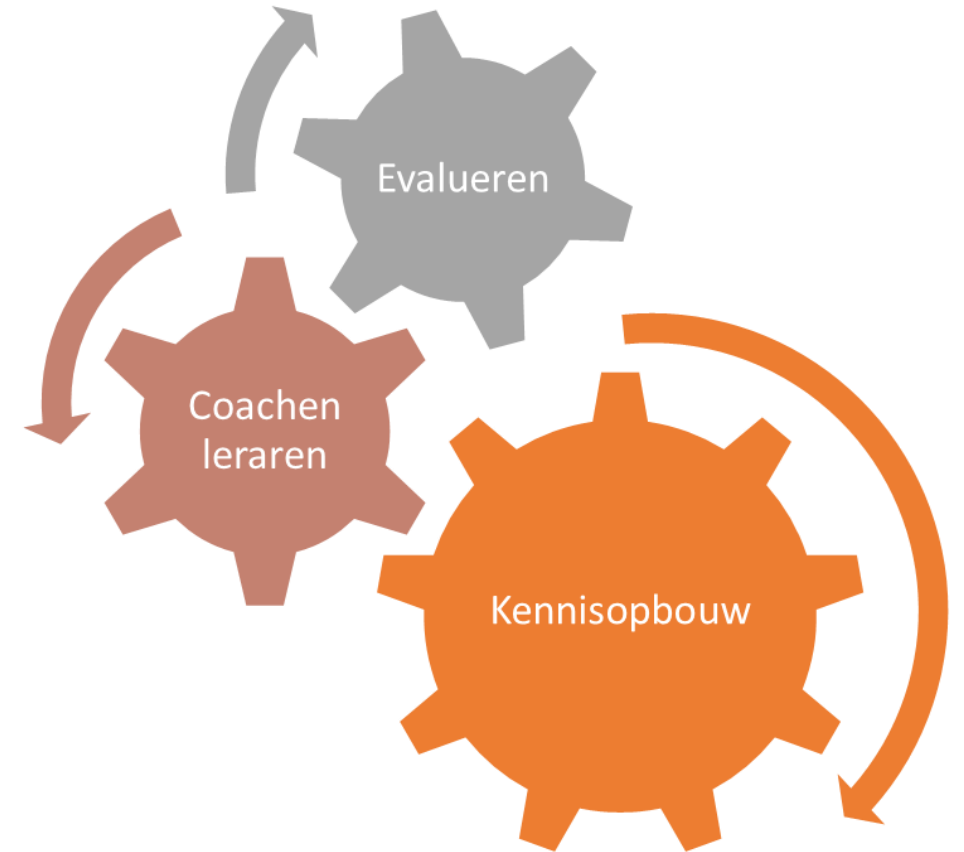
leesomgeving

geletterdheid / voorlezen

vlot lezen

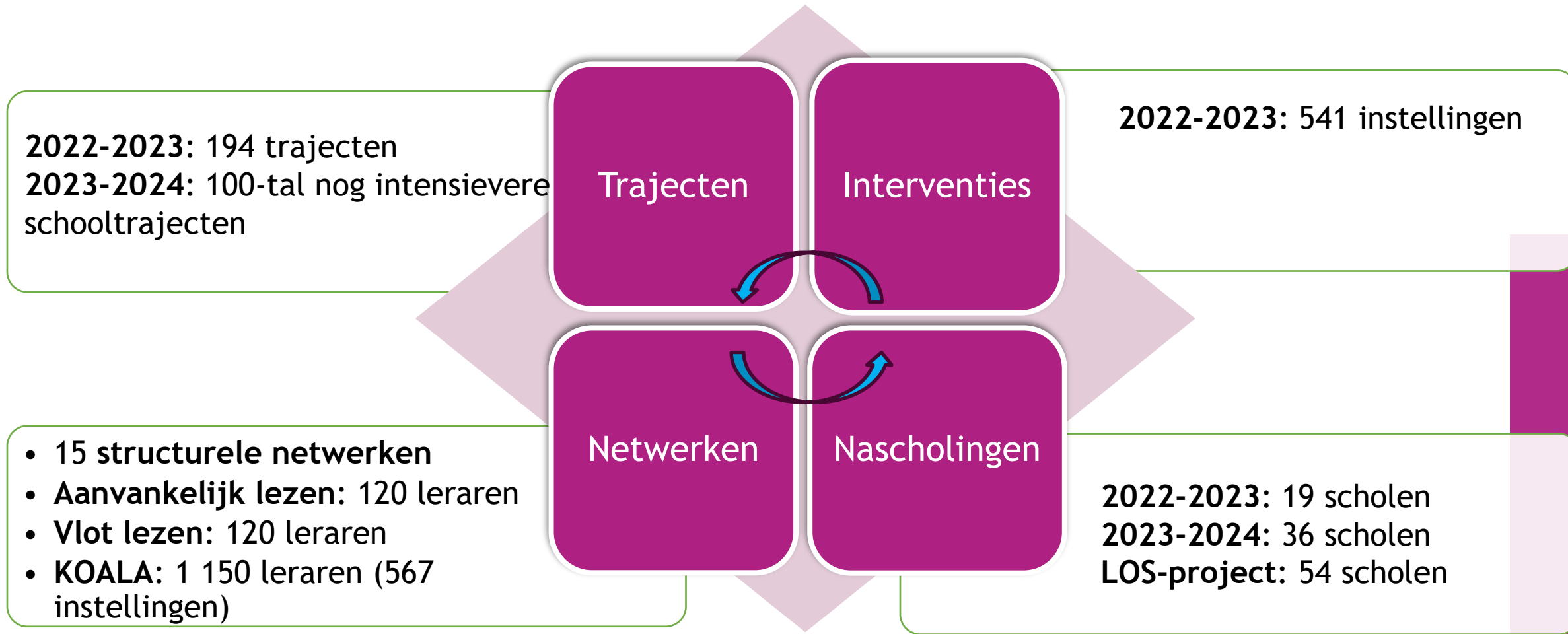
begrijpend lezen in Nederlands
en alle andere leergebieden

evaluatie en monitoring

Gegevens over leesinterventies begeleiding 2022-2024

Lezen in het secundair onderwijs

1. Lezen en schrijven ondersteunen (schoolteams en schooloverstijgend)

- Stap 1: 'Zuurstof voor lezen en schrijven' in 1ste graad B
- Stap 2: 'Een sterk A-team: lezen en schrijven stimuleren' in 1ste graad A
- Stap 3: Leraren 2de en 3de graad worden door pedagogisch begeleiders ondersteund

2. Lezen en schrijven ondersteunen via talenbeleid

- Netwerkdag taalbeleidscoördinatoren: thema leesbegrip en schrijfvaardigheid stimuleren over alle vakken heen.
- Ondersteunen uitbouw 'Leesbeleid' en leesgerelateerde activiteiten (bv. voorleesweek, jeugdboekenmaand)

Lezen in het secundair onderwijs

3. Vakgroepwerking en pedagogische studiedagen

Bv. Artikels over ... : uitgangspunt om met lezen en schrijven aan de slag te gaan

4. Specifieke vorming en professionalisering

Bv.

- Traject ‘Effectief Leesonderwijs’ (opvolging LiA)
- Vorming over ‘poëzieonderwijs’

5. Werking vakcoördinatoren

‘Zuurstof voor Nederlands’ (website, materialen ...) en netwerk vakcoördinatoren

6. Leerplanimplementatie

Onder andere met focus op lezen

Opvolging door pedagogische begeleiding

Datageletterdheid

Effectief didactisch handelen

Leerondersteuning

Langetermijnperspectief
Wetenschappelijk onderbouwd

De leraar
doet
ertoe!

Tot slot

In een 'perfect storm' moet er *samen* gestuurd worden

Werk maken van

- lezen op school (tijd, didactiek, differentiatie ...)
- leescultuur thuis en in de bredere samenleving
- ondersteuning van scholen en leraren
  - professioneel vertrouwen
  - datagedreven
  - beleidsondersteuning
  - investeren in pedagogische begeleiding
- het wegwerken van kansarmoede
- HR-beleid op scholen mogelijk maken
- en... het structureel aanpakken van het lerarentekort!